

การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจของผู้นำ

APPLICATION OF A SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY IN BUSINESS MANAGEMENT BY THE LEADERS

สุวิมล ตั้งประเสริฐ

SUWIMON TUNGPRASERT

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

NAHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จังหวัดนครราชสีมา

NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

บทคัดย่อ

การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้นำมาใช้ในองค์การธุรกิจ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้นำควรนำหลักการจัดการธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการ คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกัน 4) ความรู้ และ 5) คุณธรรม เป็นการดำเนินไปในทางสายกลาง และไม่ขัดต่อหลักการธุรกิจ ดังตัวอย่างความสำเร็จของผลงานผู้นำองค์การที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และได้รับรางวัลชนะเลิศด้านธุรกิจขนาดย่อม โดยการนำของคุณสมิต ทวีเลิศนิธิ กรรมการผู้จัดการบริษัท นิธิฟู๊ดส์ จำกัด ซึ่งเป็นองค์การขนาดย่อมได้ดำเนินธุรกิจบนความพอเพียงมากกว่า 10 ปี จากพีชผักการเกษตรของคนในชุมชน และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถใช้เทคโนโลยีแปรเปลี่ยน เพิ่มมูลค่าจนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน พร้อมสร้างแบรนด์สินค้าของตัวเองเพื่อขยายฐานสู่ตลาดโลกในอนาคต โดยผู้เขียนได้นำเสนอการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจของผู้นำ ภายใต้กรณีศึกษาของบริษัท นิธิฟู๊ดส์ จำกัด อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำมาใช้ทั้งเป็นบทเรียนและเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อพนักงาน ผู้นำ ประชาชน และสังคม โดยส่วนรวม สำหรับแนวทางการดำเนินธุรกิจที่ได้จากกรณีศึกษานี้เป็นหลักฐานว่า การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และการกระทำ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นทั้งวิธีการในการประกอบอาชีพและเป็นทั้งวิถีชีวิตที่จะนำพนักงาน ผู้นำ และประชาชนไปสู่ชีวิตที่มีความสุขและทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน

คำสำคัญ : การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การดำเนินธุรกิจ, ผู้นำ

ABSTRACT

The application of a sufficiency economy philosophy and business management by the leaders plays a vital role in driving and developing the organization under 5 principles: 1) moderation, 2) reasonableness, 3) self-immunity, 4) knowledge and 5) virtue. This theory follows the middle path and is applicable with business principle, a successful example is from the leader who has applied sufficiency economy philosophy in his organization and received a small-middle enterprises excellent award. This company is run by Mr. Smit Taweelernithi, a managing director of Nithipon Food Co., Ltd for more than 10 years. The company has used local vegetables and resources with the technology to increase the value in the product, create job and income for the local in a sustainable way. Simultaneously, this company can create their brand for a future world market. The researcher proposes an application of a sufficiency economy philosophy and business management by the leaders in a case study of Nithipon Food Co., Ltd. This is clearly seen that this

philosophy has been used as a lesson and a guideline in business management that is beneficial for staff, leaders, people and society as a whole.

The guideline in business management from a case study showed that a management under this philosophy was a development under the middle way by not neglecting any circumstances, taking into consideration of a moderation, reasonableness, self-immunity, along with using knowledge and virtue in planning, making decision and acting. Sufficiency economy philosophy is therefore a guideline in working and way of living that would lead leaders, staff and people to a happy life and, eventually develop economy, social and environment in a balanced, stable and sustainable way.

Keywords: application of sufficiency economy philosophy, business management, leaders

บทนำ

สถานการณ์ที่ผ่านมาธุรกิจมีการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสูง ทำให้ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาองค์การธุรกิจอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจของผู้นำจึงเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนที่สำคัญ ซึ่งผู้นำควรนำหลักการและเงื่อนไขปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันความรู้และคุณธรรม ประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และการกระทำโดยใช้เป็นแนวทางการดำเนินธุรกิจที่มีเป้าหมายให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน บทความนี้นำเสนอการประยุกต์และแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้นำตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในองค์การธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันทำให้การก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในองค์การธุรกิจเป็นเรื่องที่ยากและมีความสำคัญมาก ซึ่งทั้งการขึ้นมาเป็นผู้นำและการรักษาความเป็นผู้นำ ต้องอาศัยแนวคิด การบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับผู้นำในองค์การธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ได้มีการพัฒนาแนวคิด และแนวทางการบริหารจัดการองค์การให้กลายเป็นผู้นำธุรกิจทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาคและระดับชาติ จึงเป็นเรื่องที่ท้าทายทั้งตัวผู้นำและแนวทางในการบริหารจัดการองค์การดังกล่าว ในขณะที่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยทุกระดับ ทุกอาชีพใช้เป็นแนวทางการดำรงชีวิต อยู่ดีมีสุข สามารถพึ่งตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนนั้น ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการตอบสนองความท้าทายทางธุรกิจ สถานการณ์ปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ซึ่งผู้นำในองค์การธุรกิจไทยหลายคนต่างมีความคิดที่สอดคล้องกันว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความ

เหมาะสมและเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้บริหารจัดการธุรกิจได้อย่างดีเยี่ยม ซึ่งประสิทธิภาพดังกล่าวทำให้องค์การธุรกิจสามารถแข่งขันได้และนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคงและมีความยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของชาวไทย

วรเดช จันทรศร (2554, น. 16) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำรงชีวิตอยู่บนทางสายกลางตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งสอนให้รู้จักมองให้เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง มีความพึงพอใจในตนเอง ในสถานภาพที่เป็นอยู่อย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสังคม ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ใช้ความรู้อย่างรอบคอบใช้คุณธรรมในการวางแผนการดำเนินชีวิต การตัดสินใจ และการกระทำ

สมพร เทพสิทธา (2549, น. 29-32) ได้อธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมีขอบเขตกว้างขวางกว่าเศรษฐกิจระบบทุนนิยมซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวัตถุที่เป็นรูปธรรม เช่น เงิน ทรัพย์สินกำไร ไม่เกี่ยวกับเรื่องจิตใจซึ่งเป็นนามธรรมแต่เศรษฐกิจพอเพียงมีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมถึง 4 ด้าน คือ

1.1 มิติด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเศรษฐกิจแบบพออยู่พอกินให้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ให้พ้นจากความยากจน การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ เป็นตัวอย่างของการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งได้ช่วยให้เกษตรกรจำนวนมากมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตที่เป็นสุขตามสมควร

แก้อัตภาพ พ้นจากการเป็นหนี้และความยากจนสามารถพึ่งตนเองได้ มีครอบครัวที่อบอุ่นและเป็นสุข

1.2 มิติด้านจิตใจ เศรษฐกิจพอเพียงเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือ พอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ เศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอ เป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา

1.3 มิติด้านสังคม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดสังคมที่สงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่มุ่งให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกันเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกันการมุ่งร้ายทำลายกัน

1.4 มิติด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งให้เกิดวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่ประหยัด อดออม มีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นทาสของวัตถุนิยมซึ่งทำให้เกิดการเป็นหนี้สินเกิดการทุจริตคอร์รัปชันซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดปัญหาหนึ่งที่บ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง อันประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เพื่อรองรับผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งบริบทภายนอกและภายใน ทั้งนี้การตัดสินใจเพื่อประกอบการวางแผนและนำไปสู่การปฏิบัติด้วยความระมัดระวังอยู่ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมมาเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดความสมดุลและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์

2. เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของต่างประเทศ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ นั้น นอกจากจะเป็นที่รับรู้และนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในประเทศไทยแล้ว ปรัชญาดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับและยอมรับของต่างประเทศด้วย เนื่องจากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นทั้งการถดถอยทางด้านเศรษฐกิจด้านทรัพยากรธรรมชาติและภัยธรรมชาติ ด้วยเหตุของการบริโภคเกินความจำเป็นและการจัดสรรอย่างไม่พอเหมาะ ทำให้ต่างประเทศนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางออกใหม่ที่ทั่วโลกกำลังให้ความสนใจและนำไปใช้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการเชิดชูเป็นอย่างสูงจากองค์การสหประชาชาติ โดยนายโคฟีอันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลชั้นแรกของ การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ คือ รางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ หรือ UNDP Award “The Human Development Lifetime Achievement Award” แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ ซึ่งสามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเอง สู้หมู่บ้านและสู้เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด

โลกเริ่มรับรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อต้นปี 2550 จากการที่สหประชาชาติได้จัดทำรายงานการพัฒนาคนกับเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประเด็นหลัก และเผยแพร่รายงานนี้ไปทั่วโลกกว่า 140 ประเทศ นอกจากนี้ยังได้มีรวบรวมทัศนะของนักวิชาการ นักคิด และบุคคลที่มีชื่อเสียงชาวต่างประเทศในการนำเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (เทอดทูน ไทศรีวิชัย, 2552, น. 10-11; ทศพนธ์ นรทัศน์, 2557, น. 54-55) ดังแสดงตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของต่างประเทศ

บุคคลสำคัญและนักวิชาการต่างประเทศ	ทัศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
นายโคฟีอันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งถึงแนวทางการพัฒนาที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผลสำนึกในคุณธรรม และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอที่จะต้านทาน และลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ จากกระแสโลกาภิวัตน์ด้วยปรัชญาดังกล่าวนี้ สหประชาชาติจึงมุ่งเน้นความเพียรพยายาม และส่งเสริมการพัฒนาคนให้ความสำคัญต่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายศูนย์กลางในการพัฒนา

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บุคคลสำคัญและนักวิชาการต่างประเทศ	ทัศนะเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
ฯพณฯ จิกมี ทินเลย์ นายกรัฐมนตรีประเทศภูฏาน	หัวใจของหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การอยู่ได้ด้วยสิ่งที่มืออยู่อย่างยั่งยืน หลายประเทศที่สังคมพัฒนารุดหน้าไปไกล มีความร่ำรวยในทางวัตถุและทางเศรษฐกิจ แต่ในขณะที่เดียวกัน กลับยากจนทางจิตใจจึงต้องพัฒนา ทั้ง 2 ส่วนนี้ให้ไปด้วยกัน ซึ่งประเทศไทยเองจะสามารถสร้างโลกใบใหม่จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างชีวิตที่ยั่งยืน และสุดท้ายจะไม่หยุดเพียงแคในประเศ แต่จะเป็นหลักการ และแนวปฏิบัติของโลก ซึ่งหากทำได้สำเร็จประเทศไทย ก็คือ “ผู้นำ”
ศ.ปีเตอร์ บูทรอยด์ ผู้อำนวยการศูนย์เพื่อการตั้งถิ่นฐานมนุษย์แห่งมหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบียประเทศแคนาดา	เศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทยกำลังเป็นตัวอย่งนำร่องของทางเลือกสำหรับการพัฒนาถ้าหากคนไทยสามารถทำให้เป็นตัวอย่ง และมีแนวปฏิบัติที่ปรากฏได้จริง
ศ.ดร.วิมาลา วีระรัควาน ผู้อำนวยการสถาบันอมิตีแห่งพฤติกรรมสุขภาพและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องประเทศอินเดีย	โลกกำลังอยู่ในยุคของระบบทุนนิยม แต่เศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นทางออกของยุคนี้
ศ.ดร.วูล์ฟกัง ซัคส์ ผู้เชี่ยวชาญประจำสถาบันวูฟเฟิลทอลเพื่อสภาวะอากาศ สิ่งแวดล้อมและพลังงานประเทศเยอรมนี	เศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนเชื่อมกับสิ่งแวดล้อมตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ไม่ได้บอกให้ทิ้งเทคโนโลยี แต่ให้เลือกที่ความเหมาะสมและเลือกใช้เทคโนโลยี ให้เหมาะกับงาน เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับทุกประเทศในเวลา
ศ.ดร.ปีเตอร์วอร์รี อาจารย์เศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย	เปรียบเทียบเศรษฐกิจพอเพียงกับเศรษฐศาสตร์สีเขียวและเชื่อว่าการใช้ทรัพยากรแบบไม่เบียดเบียน และการมีชีวิตอยู่อย่างพอเพียง จะเป็นหนทางสู่ความสุขแท้จริงเพราะโลกไม่สามารถตอบสนองต่อการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีขีดจำกัด

ที่มา : ดัดแปลงจาก เทอดทูน ไทศรีวิชัย, 2552; ทศพนธ์ นรทัศน์, 2557.

หลักการจัดการธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. หลักสำคัญของการจัดการธุรกิจบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับหลักสำคัญของการจัดการธุรกิจบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1.1 หลักการ มีหลักสำคัญ 3 ประการคือ

1.1.1 ทำกิจการธุรกิจอย่างมีเหตุผล คือทำตามความถนัดและความชำนาญของตนเอง

1.1.2 ทำกิจการธุรกิจอย่างพอประมาณ คือทำตามกำลังความสามารถของตนเอง ทำอย่างรู้เท่าทันและทำตามศักยภาพที่ตนมี ไม่ทำเกินความสามารถ

1.1.3 ทำกิจการธุรกิจอย่างสามารถคุ้มกันตนเองได้คือทำงานอย่างมีหลักประกัน ควบคุมงานได้ ควบคุมตนเองได้ไม่โลภเกินไป ไม่เสี่ยงจนเกินความสามารถในการควบคุม

1.2 เงื่อนไข การทำงานหรือกิจการธุรกิจได้ผลดีจะต้องมีเงื่อนไขสำคัญภายในตัวผู้ประกอบการ 2 ประการคือ

1.2.1 เป็นคนดีมีคุณธรรมไม่เอาเปรียบลูกค้า ไม่เอาเปรียบพนักงาน แรงงาน ลูกจ้าง หรือผู้ส่งสินค้า นั่นคือเป็นคนสุจริต เทียงธรรม

1.2.2 เป็นคนที่มีความรอบรู้ในกิจการ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องด้วยความรู้จริง

1.3 แนวปฏิบัติ คือ วิธีการประกอบการธุรกิจ โดยต้องปฏิบัติตามแนวทาง 9 ประการคือ

1.3.1 ประหยัด อดออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.3.2 จ้างคนทำงานเป็นหลักมากกว่าใช้เครื่องจักรหรือเครื่องมือราคาแพง

1.3.3 ขนาดกิจการต้องไม่เกินกำลังของผู้ประกอบการ นั่นคือมีขนาดพอเหมาะกับศักยภาพของตนเอง

1.3.4 ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ราคาถูกและมีประสิทธิภาพ

1.3.5 ชื่อสัตย์ สุจริต เทียบธรรม

1.3.6 ไม่วางใจไปจนควบคุมไม่ได้ ไม่นั่นกำไรในระยะสั้น

1.3.7 ไม่ก่อหนี้สินจนเกินตัว ต้องสามารถไต่หนี้โดยปกติได้

1.3.8 กระจายความเสี่ยงโดยทำกิจการหลายอย่างที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน

1.3.9 ใช้วัตถุดิบรวมทั้งแรงงานในท้องถิ่น

1.4 ผลที่คาดหวัง จากหลักการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวแล้ว มีความเชื่อว่าหากผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามหลักการ เงื่อนไข และแนวทางดังกล่าวจะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเองและครอบครัว ตามลำดับขั้น ดังนี้

1.4.1 สามารถเลี้ยงตนเองได้ในระดับพอมีพอกิน

1.4.2 เมื่อกิจการขยายตัวขึ้นถึงจะเจริญเติบโตไปสู่ระดับฐานะดี คือ สามารถอยู่ดีกินดีได้

1.4.3 เมื่อสามารถอยู่ดีกินดีได้ก็พัฒนาให้เจริญขึ้นไปสู่สภาวะมั่งมีศรีสุขต่อไปในอนาคต

2. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้กล่าวถึงทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกาภิวัตน์ และโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบซึ่งจะเห็นได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเห็นความสำคัญของภาคธุรกิจ และไม่ขัดต่อหลักการธุรกิจที่เน้นการหากำไรกล่าวคือ การยอมรับการมีกำไรในระดับพอประมาณและมีเหตุผล เพราะหากไม่มีกำไรก็ไม่สามารถดำเนินธุรกิจไปได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว ไม่อยู่บนพื้นฐานของการเอารัดเอาเปรียบที่มุ่งผลกำไรสูงสุดเป็นสำคัญโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจจะก่อให้เกิดวิกฤตติดตามมา นอกจากนี้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยังชี้ให้เห็นว่านักธุรกิจต้องมีคุณธรรม เช่นความซื่อสัตย์สุจริต การแบ่งปันในการประกอบธุรกิจด้วย กล่าวคือนอกจากนักธุรกิจจะต้องมีความรับผิดชอบ

ต่อผู้ถือหุ้นแล้วยังต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินธุรกิจ ได้แก่ พนักงานบริษัทผู้บริโภค และสังคมโดยรวม ซึ่งการรักษาความสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจ ในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ดังกล่าวเป็นหลักสำคัญของการดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ดังจะยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคธุรกิจที่ผู้นำองค์กรได้นำมาใช้จนประสบความสำเร็จในบริษัทที่เป็นธุรกิจขนาดย่อมดังนี้

ตัวอย่างความสำเร็จของผลงานผู้นำองค์กรที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ และได้รับรางวัลชนะเลิศด้านธุรกิจขนาดย่อม โดยการนำของคุณสมิต ทวีเลิศนิธิ กรรมการผู้จัดการบริษัทนิธิฟู้ดส์ จำกัด ซึ่งเป็นองค์การขนาดย่อมได้ดำเนินธุรกิจบนความพอเพียงมากกว่า 10 ปี จากพืชผักการเกษตรของคนในชุมชนและใช้ทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถใช้เทคโนโลยีแปรเปลี่ยนเพิ่มมูลค่าจนสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนพร้อมสร้างแบรนด์สินค้าของตัวเองเพื่อขยายฐานสู่ตลาดโลกในอนาคต ดังแสดงการดำเนินธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของบริษัท นิธิฟู้ดส์ จำกัด ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบริษัท นิธิฟู๊ดส์ จำกัด
ที่มา : ดัดแปลงจาก สมิต ทวีเลิศนิธิ, 2552.

แนวทางการดำเนินธุรกิจสำหรับผู้นำตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. มองการณ์ไกลในการบริหารจัดการและตัดสินใจในเชิงนโยบาย โดยไม่มุ่งหวังกำไรในระยะสั้นแต่คิดถึงผลกระทบในระยะยาว
2. ให้คุณค่าแก่พนักงานอย่างจริงจังและพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่อง หลีกเลี่ยงการปลดพนักงานออก แม้ในยามทุกข์ยากทางเศรษฐกิจ
3. จริงใจและหวังดีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของธุรกิจทั้งหมด (Stakeholders) รวมถึงประชากรและสังคมในอนาคต
4. ให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมทั่วทั้งองค์กร ไม่ใช่แต่ในเฉพาะผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการเพียงอย่างเดียว
5. การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. การใช้และพัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพแต่ราคาไม่สูง โดยเฉพาะเทคโนโลยีแบบไทยๆ หรือแบบพื้นบ้าน
7. ขยายธุรกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อพร้อมทุกด้านเท่านั้น ไม่ได้ขยายธุรกิจอย่างรวดเร็วเพียงเฉพาะมีความต้องการสำหรับสินค้าหรือบริการในตลาดสูง
8. ลดความเสี่ยงโดยการมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ตลาดที่หลากหลายและการลงทุนที่หลากหลาย โดยอยู่บนพื้นฐานของความรู้จริง
9. การแบ่งปัน รวมถึงการแบ่งปันองค์ความรู้ที่มีเพื่อการพัฒนาตลาด เพื่อผลประโยชน์ที่ตกแก่ผู้บริโภคและสังคม
10. สร้างวัฒนธรรมแห่งองค์การที่แข็งแกร่งและมีจริยธรรมความอดทนและขยันหมั่นเพียร เป็นค่านิยมพื้นฐาน

สรุป

สรุปความสอดคล้องจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้นำมาใช้ของ บริษัท นิตีฟู้ดส์ จำกัด

ผู้เขียนขอสรุปแนวทางการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้นำ ซึ่งมีความสอดคล้องจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ บริษัท นิตีฟู้ดส์ จำกัด ดังประเด็นต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบของผู้นำ เป็นภาระหรือพันธะผูกพันในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำและพนักงานในองค์กร ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งความรับผิดชอบของผู้นำ ได้แก่ การวางนโยบายหลักขององค์กร การคัดเลือก

และแต่งตั้งพนักงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ คำนึงถึงสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของพนักงาน ป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม รักษาชื่อเสียงและภาพพจน์องค์กร

2. ความพอประมาณ ผู้นำควรให้พนักงานในองค์กรเน้นการปฏิบัติงานโดยยึดถือทางสายกลางให้มีความพอเพียง ความพอดี และไม่ฟุ่มเฟือย
3. ความมีเหตุผล ผู้นำควรให้พนักงานในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
4. การมีภูมิคุ้มกัน ผู้นำควรให้พนักงานในองค์กรมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรในการเตรียม ความพร้อมรู้เท่าทันจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร
5. การพึ่งตนเอง ผู้นำควรให้พนักงานในองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจขององค์กรที่อยู่ได้ด้วยตนเองไม่ต้องพึ่งพิงคนอื่นหรือองค์กรอื่นจนเกินความจำเป็น
6. การเสริมสร้างคุณภาพของพนักงาน ผู้นำควรเสริมสร้างคุณภาพของพนักงานในองค์กรทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ โดยให้มีทั้งความรู้และคุณธรรมควบคู่กันไป
7. การรวมกลุ่ม การที่ผู้นำ พนักงานและองค์กรให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม โดยทุกคนจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลาย
8. การสร้างเครือข่าย การที่ผู้นำ พนักงาน และองค์กรร่วมมือกันสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันและร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร
9. ความสมดุลและการพัฒนาที่ยั่งยืน การที่ผู้นำสนับสนุนให้พนักงานและองค์กรยึดถือการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม โดยให้ความสมดุลระหว่างการพัฒนาองค์กรและประเทศชาติ ตามกระแสโลกาภิวัตน์

จากแนวทางการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและจริยธรรมสำหรับผู้นำที่กล่าวมา 9 ประการนั้น ผู้เขียนสามารถสรุปและเชื่อมโยงแนวทางตามหลักการและเงื่อนไขปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการ คือ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกัน 4) ความรู้ และ 5) คุณธรรม โดยผู้เขียนขอเสนอแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้นำตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้นำตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการและเงื่อนไข ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	แนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้นำ
หลักการ 3 ประการ	
1. ความพอประมาณ	1.1 พึ่งพาตนเอง โดยการผลิตสิ่งของบางอย่างใช้เอง 1.2 ลดบทบาทกิจการที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ 1.3 เน้นการใช้เงินทุนภายในกิจการตามกำลังทุน และความสามารถ 1.4 พนักงานทุกแผนก สลับงานกันได้ 1.5 เจริญเติบโตอย่างพอเพียง คำนึงถึงศักยภาพขององค์กรและสิ่งแวดล้อม
2. ความมีเหตุผล	2.1 สร้างระบบการดำเนินงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมของพนักงาน 2.2 จัดโครงสร้างองค์กรใหม่ ให้เรียบง่ายไม่ซับซ้อนจ้างพนักงานที่เป็นคนในพื้นที่ 2.3 ประหยัดทรัพยากรเพื่อประหยัดทุนและให้เกิดความยั่งยืนของธุรกิจ 2.4 ใช้เครื่องมือ เครื่องจักร และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงการพัฒนาตนเอง 2.5 กระจายความเสี่ยง โดยนำเสนอรูปแบบต่างๆ
3. การมีภูมิคุ้มกัน	3.1 ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์การให้บริการ 3.2 มีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กร โดยการขยายอย่างต่อเนื่องและอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน 3.3 กระจายความเสี่ยง โดยหาผลิตภัณฑ์ใหม่ และขยายฐานลูกค้า 3.4 สร้างทรัพยากรขั้นแทนที่ เช่น ปลูกต้นไม้ 3.5 สร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจ เพื่อความเข้มแข็งและทำต่อยอดจากการร่วมมือกัน
เงื่อนไข 2 ประการ	
4. ความรู้	4.1 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้พนักงานพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 4.2 ส่งเสริมให้พนักงานได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ 4.3 การนำหลักวิชาความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 4.4 มีการอบรม ถ่ายทอดความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงแก่พนักงาน
5. คุณธรรม	5.1 ส่งเสริมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีคุณธรรมช่วยเหลือกัน ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อเสียสละ แก้ปัญหาาร่วมกัน 5.2 มีระบบการบริหารอย่างเปิดเผยและเป็นธรรมต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 5.3 สนับสนุนสวัสดิการต่างๆ รวมทั้งดูแลพนักงานหลังเกษียณ 5.4 รักษาสภาพแวดล้อม รวมทั้งการสร้างทรัพยากรขั้นแทนที่ 5.5 สนับสนุนชุมชน ด้วยการจ้างแรงงานในชุมชนให้มีงานทำและรายได้

จากการที่ผู้เขียนได้นำเสนอการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจของผู้นำ ภายใต้กรณีศึกษาของบริษัทนิธิฟู๊ดส์ จำกัด อาจกล่าวได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำมาใช้ทั้งเป็นบทเรียนและเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อพนักงาน ผู้นำ ประชาชน และสังคมโดยรวม

แนวทางการดำเนินธุรกิจที่ได้จากกรณีศึกษานี้เป็นหลัก ฐานว่า การดำเนินธุรกิจและการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมประกอบการวางแผน ตัดสินใจ และการกระทำ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นทั้งวิถี
การในการประกอบอาชีพและเป็นทั้งวิถีชีวิตที่จะนำพนักงาน
ผู้นำ และประชาชนไปสู่ชีวิตที่มีความสุขและทำให้การพัฒนา
เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างสมดุล มั่นคง และ
ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2557). “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะ
ของต่างประเทศ” .วารสารเราคิดอะไร, 21(293),
ธันวาคม 2557, 52-55.
- เทอดทูน ไทศรีวิชัย, บรรณาธิการ. (2552). *การบริหาร
ทรัพยากรบุคคลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*.
กรุงเทพมหานคร : สมาคมการจัดการงานบุคคล
แห่งประเทศไทย.
- วรเดช จันทรศร. (2554). *การจัดการภาครัฐตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร : พรึกหวาน
กราฟฟิค.
- สมพร เทพสิทธิธา. (2549). *ดวงประทีปจากพระบรมราโชวาท
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร :
พิมพ์สวย.
- สมิต ทวีเลิศนิธิ. (2552). *การบริหารทรัพยากรบุคคลตามหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร : สมาคม
การจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย.

ผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ตั้งประเสริฐ

อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์
คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
เลขที่ 340 ถนนสุรนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา 30000
E-mail :suwimon_t734@hotmail.com